

2 września 2019

WOJENNE ŚLADY

W całej Polsce wszelkie architektoniczne obiekty obronne cieszą się wielkim zainteresowaniem zarówno wśród pasjonatów historii i militariów, jak i zwykłych turystów. Od zeszłego roku we wrześniu obchodzimy święto jurajskich twierdz na Szlaku Orlich Gniazd, czyli Juromanię. Jest to także miesiąc zadumy nad rocznicą wybuchu II Wojny Światowej. Dlatego też zaraz po wakacjach zapraszam na wycieczkę tropem budowli obronnych z różnych epok i miejsc upamiętniających w naszym mieście konflikty zbrojne.

Grodzisko Gąszczyk okolice Sanktuarium św. ojca Pio

Tuż za końcem ulicy Mstowskiej, na wzgórzu za stadniną koni TKKF Pegaz, znajdują się pozostałości pradawnej osady. Jej założyciele świetnie wykorzystali obronne ukształtowanie terenu na wzgórzu w zakolu Warty i jej mokradeł. Archeolodzy znaleźli tam materiały datowane na wczesną epokę żelaza oraz wczesne średniowiecze. Stwierdzono trzy fazy użytkowania warowni – pierwszą łużycką oraz dwie wczesnośredniowieczne. Dostrzeżona przez archeologów konstrukcja z kamieni wapiennych, wykańczająca wał, jest tożsama z tymi, które w tamtym okresie powstawały na terenie Czech i Moraw. Chcąc poczuć ducha dawnych czasów, warto wybrać się tam podczas czerwcowego pikniku archeologiczno-rycerskiego. Dodatkowo kulturę łużycką możemy bliżej poznać w Rezerwacie Archeologicznym przy ul. Łukasińskiego

20.

Przejazd rowerem – około 40 minut

Kwatera Armii Krajowej

ul. 7 Kamienic 21

Po upadku powstania warszawskiego część mieszkańców stolicy musiała z niej uciekać. Pośród nich były osoby funkcyjne w Armii Krajowej, w tym generał Leopold „Niedźwiadek” Okulicki. Na przełomie 1944 i 1945 roku przebywał on w Częstochowie. Budynek przy ul. 7 Kamienic 21 stanowił jego tymczasową kryjówkę, z której jako Komendant nadzorował działania Armii Krajowej oraz wydawał rozkazy. Częstochowa nazywana bywa, przez niektórych nieco na wyrost, ostatnią stolicą Polskiego Państwa Podziemnego, bowiem stąd wyszedł rozkaz o rozwiązaniu Armii Krajowej. Okulicki zalecił swym żołnierzom, aby dalej działali na rzecz niepodległego kraju, lecz w formie dyskretnej, bez centralnej władzy, pozostawiając mimo wszystko wypracowaną sieć kontaktów. Wydarzenie to było reakcją na postępującą ofensywę sowiecką. Okulicki z czasem został pojmany przez Sowieców i wraz z innymi przywódcami Polskiego Państwa Podziemnego został skazany w ramach tzw. „procesu szesnastu”. Zmarł w 1946 r. w więzieniu. Nazwiskiem Okulickiego została nazwana jedna z ulic w Częstochowie.

Przejazd rowerem – około 5 minut

Twierdza Jasnogórska

ul. Kordeckiego 2

Fundacja klasztoru miała miejsce w 1382 roku. Z czasem nabierał on znaczenia i stał się również twierdzą obronną. Wszystkim znane jest hasło „Potop Szwedzki”, nawiązujące do najazdu Szwedów na nasze ziemie w XVII w. W jego trakcie, po ponad miesięcznym oblężeniu, załozce broniącej klasztor i dowodzonej przez Ojca Augustyna Kordeckiego, udało się odeprzeć atak. Tę bitwę upamiętnił Henryk Sienkiewicz w swojej prozie i Jerzy Hoffman w jej filmowej adaptacji. Natomiast w XVIII w. Konfederaci Barscy, z Kazimierzem Pułaskim na czele, podstępem przejęli twierdzę, która stała się ich ostoją. Podczas natarcia wojsk rosyjskich Jasna Góra znów stawiała opór i pozostała na pewien czas schronieniem dla wojsk konfederatów. Oryginalne wały obronne twierdzy zostały rozebrane z rozkazu cara Aleksandra I na początku XIX w., jednak niewątpliwie dziś te odbudowane nadal stanowią wielką atrakcję turystyczną. Kluczowym elementem ich konstrukcji są bastiony, czyli narożne umocnienia umożliwiające wprowadzenie tam chociażby armat i ostrzał pod samymi murami.

Przejazd rowerem – około 30 minut

Reduta Częstochowa

schron przy ul. Radomskiej, naprzeciw Cmentarza Komunalnego

We wrześniu 1939 roku nasze miasto znajdowało się kilkadziesiąt kilometrów od zachodniej granicy kraju. Groźba wybuchu wojny spowodowała mobilizację 7 Dywizji Piechoty, która na linii Krzepice – Lubliniec oraz w samej Częstochowie miała spowalniać spodziewane natarcie. Zadanie to było realizowane w pierwszych trzech dniach wojny: pierwszego na zachód od Częstochowy, drugiego w samym mieście, a trzeciego nasze oddziały wycofały się w okolice Złotego Potoku. O tych wydarzeniach przypominają m.in. polskie schrony na terenie miasta

połączone w, nieoznakowany w terenie, szlak „Reduta Częstochowa 1939”. Tablica informująca o nim znajduje się przy ul. Nowowiejskiego, tuż przy budynku Odwachu. Jeden z lepiej zachowanych schronów można z kolei znaleźć przy ul. Radomskiej, przy parkingu cmentarza komunalnego. Dodatkowo, wrześniową atmosferę marszu można poczuć, wybierając się na zielony szlak pieszy 7 Dywizji Piechoty, prowadzący z Kręciwilka przez Choroń w stronę Złotego Potoku.

Daniel Zalejski

[Pozostałe aktualności](#)